

Nefndasvið Alþingis
Umhverfis- og samgöngunefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 29 . apríl 2016

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um fjögurra ára samgönguáætlun 2015-2018. 638. mál.

Samtök ferðaþjónustunnar (samtökin) hafa farið yfir ofangreinda þingsályktunartillögu og vilja koma eftirfarandi á framfæri:

Samtök ferðaþjónustunnar vilja með umsögn þessari ítreka áhyggjur sínar af ónógri nýfjárfestingu og viðhaldi í samgöngukerfi landsins eins og fram kemur í sameiginlegri umsögn aðildarfélaga Samtaka atvinnulífsins. Samtök ferðaþjónustunnar fagna því sem fram kemur í ofangreindri samgönguáætlun; að hugað verði sérstaklega að þörfum ferðaþjónustunnar við uppbyggingu og rekstur samgangna en hafa áhyggjur af þversögn milli stefnu og markmiða í samgönguáætlun og þeirra fjármuna sem verja á til viðhalds og nýfjárfestinga. Samtökin vilja jafnframt leggja áherslu á þá gagnrýni sem fram hefur komið í umsögnum um fyrri samgönguáætlanir þar sem lýst hefur verið vonbrigðum með að ekkert samráð hafi verið haft við atvinnugreinina við gerð samgönguáætlunar og að talsvert skorti enn á fjármagn til viðhalds bæði hvað varðar vegi og flugvelli.

Flugsamgöngur

Í þingsályktunartillögu að samgönguáætlun 2015 – 2018 kemur fram óbreytt stefna yfirvalda í samgöngumálum. Í flugmálum er ekki einungis um óbreytta stöðu að ræða heldur mun skortur á fjármagni til viðhalds valda því að innviðir þess hluta samgöngukerfisins sem flugið stendur fyrir halda áfram að grotna niður í stað þess að styrkjast í takt við aukinn fjölda ferðamanna sem sækja landið heim. Samtökin mótmæla harðlega skorti á framlögum til viðhalds á flugvallarmannvirkjum og flugleiðsögubúnaði.

Staðan sem flugmál búa við er eftirfarandi:

- ***Framlög til flugmála hafa lækkað að raunvirði um 70% frá árinu 2007***
- ***Farþega fjöldi á Keflavíkurflugvelli hefur aukist gríðarlega undanfarin ár***
- ***Innanlandsflugvellir þarfnast viðhalds og endurbóta***
- ***Fjárfestingarþörf á Keflavíkurflugvelli er gríðarleg***
- ***Að óbreyttu stefnir í lokun flugvalla og skerta þjónustu***
- ***Varaflugvellir milliandaflugs standa ekki lengur undir hlutverki sínu, ekkert samhengi er á milli aukins millilandaflugs og uppbyggingar á varaflugvallarkerfi fyrir millilandaflug.***

Samgönguáætlun gerir ekki greinarmun á innanlandsflugvallarkerfi og flugvöllum sem hafa hlutverk varaflugvalla millilandaflugs en skipta má framkvæmdaverkefnum í flugmálum á Íslandi í tvennt:

- a) Flugvallarkerfi fyrir innanlandsflug og grasrót flugs á landinu, kennsluflug er hluti af því.
- b) Varaflugvellir fyrir millilandaflug.

Hvað lið a) varðar þá er komist mjög skýrt að orði í greinargerð með samgönguáætlun en þar kemur fram að töluvert fjármagn vanti til viðhalds og framkvæmda á flugvöllum í grunnneti. Skv. áætlun ISAVIA sem er að mati SAF mjög hófleg vantar kr. 665 millj. upp á nauðsynlegustu framkvæmdir.

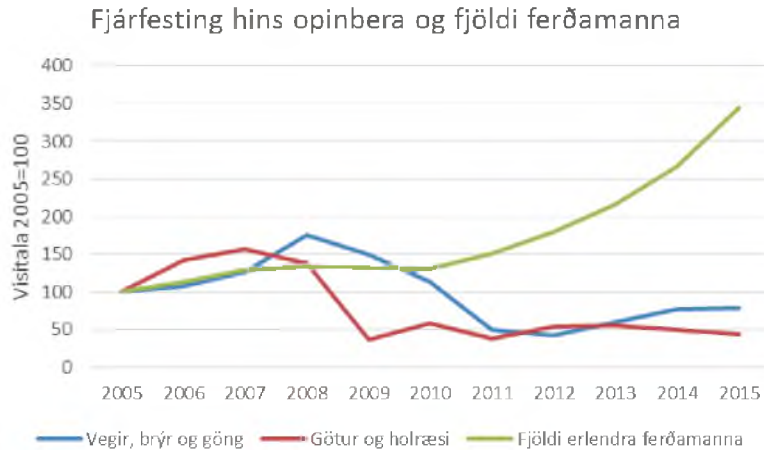
Hvað lið b) varðar er ekki gert ráð fyrir neinni uppbyggingu eða viðhaldi á varaflugvöllum millilandaflugs sem eru flugvellir í Reykjavík, Akureyri og Egilsstöðum en á sama tíma gera spár ráð fyrir að farþegar um Keflavíkurflugvöll verði rúmar 6 milljónir árið 2016 og fjölgi um 28,4% frá árinu 2015. Einnig gera spár ráð fyrir að farþegar um Keflavíkurflugvöll verði um 10 milljónir árið 2020 og eru það um 30 farþegar á hverja 1.000 íbúa hér á landi. Til samanburðar er bent á að gert er ráð fyrir að farþegar um Kastrup flugvöll verði um 8-9 á hverja 1.000 íbúa í Danmörku árið 2020.

Í Vegvísi og með stofnun Stjórnstöðvar er það yfirlýst stefna stjórnvalda að dreifa ferðamönnum betur um landið og ber að fagna aukafjárveitingu til uppbyggingar ferðamannavega á Vesturlandi og Norðurlandi sem lið í þeirri stefnu. Það sem veldur þó sérstökum áhyggjum er að skortur á viðhaldi flugvalla og uppbyggingu annarra flugöryggislegra þátta leiðir til skerts flugöryggis sem ekki er hægt að sætta sig við.

Vegasamgöngur

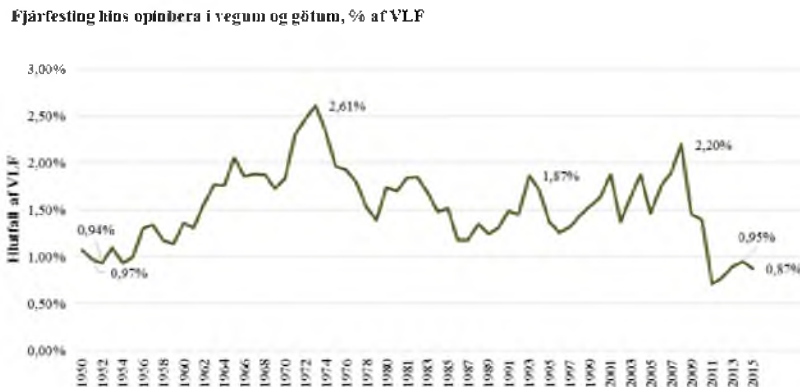
Á undanförunum árum hafa fjárfestingar í vegum og götum verið litlar í hlutfalli við verga landsframleiðslu og vart dugað til að viðhalda fjármunaeign í þessum mikilvægu innviðum. Að ýmsu leiti er þessi staða skiljanleg en með hliðsjón af betri horfum í efnahagslífinu kemur á óvart hve litlu fjármagni á að verja til áframhaldandi uppbyggingar á næstu árum.

Almennt eru samgöngur ein helsta forsenda efnahagslegrar velsældar en þær skipta öllu máli fyrir framgang ferðaþjónustunnar í landinu. Ekki er lengur um það deilt að ferðaþjónusta er ein af undirstöðu atvinnugreinum landsins og í nýjum Vegvísi er lögð áhersla á að samgönguáætlun taki mið af þörfum ferðaþjónustunnar þannig að tryggt verði að viðhald og uppbygging samgangna á landi og innviðum flugsins verði í takt við fjölgun ferðamanna til landsins.

Mynd 1

Eins og fram kemur á myndinni hér að ofan (mynd 1) hafa nýfjárfestingar í vegum og götum ekki verið í neinum takti við fjölgun ferðamanna. Í þessu samhengi getur það verið áhyggjuefni að á undanförunum árum hefur mikil fjárfesting átt sér stað hjá fyrirtækjum í ferðaþjónustu. Forráðamenn fyrirtækja í ferðaþjónustu gera áfram ráð fyrir aukinni eftirspurn á þessu ári og sjá mikið af áhugverðum tækifærum í ferðaþjónustu. Til að ferðaþjónusta sem atvinnugrein fái að dafna til lengri tíma þarf innviðaupbyggingu ekki síst í samgöngum. Sögulega er fjárfesting hins opinbera í samgöngum á landi í lágmarki, í hlutfalli af VLF hefur hún ekki mælst minni frá því mælingar hófust samkvæmt þjóðhagsreikningum (1945) eða um 0,9% af VLF. Þetta kemur skýrt fram á myndinni hér að neðan (mynd 2). Á árinu 2005 nam fjárfesting í vegum, götum og brúm um 31 milljarði kr. á verðlagi ársins 2015 en í fyrra var sama fjárfesting um 19 milljarðar. Samkvæmt samgönguáætlun lækka fjárframlög til Vegagerðarinnar í ár en hækka síðan næstu tvö ár sem duga skammt til að fylla upp í uppsafnaða fjárfestingaþörf undanfarinna ára.

Mynd 2

SAF hefur eins og fram hefur komið miklar áhyggjur af framlögum til vegmála og vert að minna á að skv. skýrslu innanríkisráðherra um framkvæmd samgönguáætlunar árið 2012 var aðeins um helmingur af opinberum gjöldum sem lögð voru á bifreiðaeigendur nýtt til vegamála það ár. Ekkert í núverandi áætlun gefur til kynna að hlutfallið muni aukast á ný. Samtökin lýsa einnig yfir miklum vonbrigðum með að áherslur um uppbyggingu og viðhald Kjalvegjar sem lagðar hafa verið fram af hálfu SAF á fundi með innanríkisráðherra komi ekki fram í samgönguáætlun 2015 - 2018

Samtökin telja að margar af þeim mannvirkjaframkvæmdum sem boðaðar eru á vegakerfi landsins séu jákvæðar og til þess fallnar að bæta vegakerfið. Gerð jarðgangna getur verið mikil samgöngubót en samtökin telja þó að miðað við þann skort á fjarmagni sem veitt er í samgönguáætlun eigi frekar að huga að viðhaldi og forgangsraða við uppbyggingu almenna vegakerfisins með eftirfarandi atriði í huga:

- *Endurnýjun og úrbætur á almenna vegakerfinu*
- *Gæta að öryggismálum og forvörnum með núll markmið í huga þ.e. að útrýma slysum í umferð. Þetta er hægt að gera m.a. með því að skipuleggja betur og fjölga útskotum við þjóðvegi.*
- *Vetrarviðhald verði fært undir sér lið í samgönguáætlun*
- *Útrýming einbreiðra brúa en þær eru meira en helmingur allra brúa yfir 4m að lengd á þjóðvegum landsins. Meðalaldur einbreiðra brúa er um 50 ár*
- *Nauðsynlegt er að huga að áframhaldandi uppbyggingu og umbótum á ferðamannavegum þannig að verkefni eins og Dettifossvegur klárast og að Kjalvegur, vegur um Kaldadal í Húsafell og fleiri vegir á hálendinu verði gerðir að uppbyggðum ferðamannavegum, að mestu í núverandi vegstæði.*
- *Með vel gerðum ferðamannavegum skapast grundvöllur fyrir bættu öryggi ferðamanna og ferðþjónustu allt árið um allt land*
- *Með uppbyggðum ferðamannavegum verða mörk utanvegaaksturs skýrari*

Nauðsynlegt að samgönguáætlun sé í samræmi við stefnu stjórnvalda og Vegvísí í ferðamálum en ferðþjónusta er stærsta útflutningsgrein Íslands og tækifæri til vaxtar eru mikil um allt land. Erlendum ferðamönnum utan háannar hefur fjölgað um 164% á árunum 2010 til 2015 og er Ísland búið að festa sig í sessi sem vetraráfangastaður erlendra ferðamanna eftir sameignlegt markaðsáttak stjórnvalda og ferðþjónustunnar undir merkjum Ísland allt árið. Eitt af meginmarkmiðum samgönguáætlunar 2015 -2018 er að huga samgöngubótum með tilliti til uppbyggingar og þróunar ferðþjónustu. Í ljósi aukins fjölda ferðamanna að vetri telja SAF nauðsynlegt að samgönguáætlun geri skýrt ráð fyrir vetrarviðhaldi undir sér lið en það er ekki minnst á það í fyrirliggjandi áætlun.

Ljóst er að sameining stofnana sem sinnt hafa samgöngumálum hefur mistekist og með sparnaðaraðgerðum skapast mikil áhætta á því að Ísland einangrist í samskiptum við sambærileg yfirvöld á alþjóðavettvangi.

Samtökin áskilja sér rétt til að koma með frekari athugasemdir eða ábendingar á síðari stigum.

Virðingarfyllst
f.h. Samtaka ferðþjónustunnar

Gunnar Valur Sveinsson